



## Posudek vedoucího<sup>1</sup> diplomové práce

<b>Student/ka:</b>	<b>Aneta Kučáková</b>
<b>Název práce:</b>	<b>Dezinformace v našem životě a ve škole</b>
<b>Vedoucí:</b>	<b>Tomáš Samek</b>
<b>Oponent<sup>2</sup>:</b>	<b>Ondřej Lánský</b>

Diplomová práce Anety Kučákové se zabývá dezinformacemi z několika hledisek současně. Architekturu svého díla staví tak, že postupuje od širších pohledů na téma a postupně se koncentricky dostává k oblastem, jež ji zajímají především. To je zejména otázka, jakou roli může sehrávat školství a výuka ve zvyšování mediální gramotnosti a tudíž i boji s falešnými zprávami, které zahlcují čím dál větší měrou veřejný prostor a ohrožují demokratický proces. To je strukturně jeden rys práce. Ten druhý tkví v postupu od teoretičtějších a abstraktnějších pasáží k částem praktičtějším, víc etnograficky informovaným a konkrétním.

V teoretickém rozběhu se diplomantka nejprve zastaví u toho, co se odehrává v psychice lidského jedince při vyhodnocování vnějších podnětů: zde upozorní na to, jak známá kahnemanovská psychologická typologie (Systém 1 versus Systém 2) úzce souvisí se zapojováním kritického myšlení nebo naopak s jeho absencí, což při percepci dezinformací nepochybně hraje roli. Od této psychologické zmínky přechází k pohledu sociologickému, kde se pozastaví ponejvíce u Meadovy koncepce sociálního jáství a jeho pojetí dospělosti jako schopnosti vnímat svět očima zobecněného druhého. Jak psychologická, tak sociologická perspektiva je pro autorčino téma relevantní, a i když se obou pohledů dotkne jen letmo, je dobře, že jsou – byť jen ve velmi redukované podobě – v práci přítomny jako doklad toho, že si je autorka vědoma těchto souvislostí.

Velmi letmé jsou rovněž zmínky o vlivu médií a dezinformací na společnost – nepochybně téma, kterému by šlo věnovat samostatnou monografii. Vzhledem ke stručnosti těchto pasáží někdy dochází k tomu, že jisté výroky by bylo možné dotáhnout do větší kritické hloubky a z ní pramenící větší přesvědčivosti pro čtenáře. „Spíše načrtnout než kriticky a důsledně analyzovat“ – tak by se dal popsat autorský přístup v této části práce.

Kvalita stati zdatelně roste, čím víc se autorka blíží ke středu svého zájmu, jímž je – u budoucí učitelky pochopitelně a vlastně sympaticky – školství a jeho role ve zvyšování mediální gramotnosti české populace, která na tom podle mezinárodních průzkumů není příliš

<sup>1</sup> Nehodící se škrtněte.

<sup>2</sup> Pokud posudek vypracovává vedoucí práce, nevyplňovat.

dobře co do schopnosti interpretovat mediální sdělení a identifikovat v nich případné fake news.

Čtvrtá kapitola již přináší popis vybraných konkrétních výukových metod kultivace mediálního vědomí, použitelných jak v ZSV, tak ve výuce dějepisu. Ovšem vlastní jádro práce, které považuji za nejprínosnější, přichází až v kapitole páté a zejména šesté. Po metodologických poznámkách přináší rozhovory s učiteli mediální výchovy na třech různých školách, jež se snaží dát do vztahu s některými poznatky, které práce artikulovala v předchozích částech. Zkušenosti těchto pedagogů jsou cenné jednak tím, že pocházejí od lidí různě starých i působících v různých typech škol, jednak tím, že v konfrontaci s tímto pohledem z praxe se diplomantka posouvá v některých svých náhledech na téma, jak to sama ostatně přiznává. (Ukázka autorčiných rozhovorů tvoří i jednu z příloh práce.)

Jazyk práce je jasný a srozumitelný. Pravopisné chyby se objevují jen vzácně a týkají se zejména vložených vedlejších vět přívlastkových, jež má autorka občas sklon neuzavírat čárkami z obou stran, nýbrž jen zleva; tu a tam se objeví neobratně deklinované zájmeno *jenž*, třebaže ho v naprosté většině případů autorka používá správně.

Některé pasáže by mohly jít do větší analytické hloubky, místy text klouže poněkud po jevovém povrchu a je spíš volně asociativní než provázaný vnitřní logickou koherencí. Naopak některá místa obsahují cenné postřehy, jako třeba tam, kde autorka oponuje povrchně formulovanému požadavku apolitičnosti ve výuce, když poukazuje, že politično je obsaženo už v některých předpokladech samotné výuky, jejichž politické zabarvení nejsou s to někteří pedagogové z praxe sami nahlédnout. Autorka postupovala samostatně a k tvorbě své diplomové práce přistupovala poctivě.

**Upozornění/Disclaimer:** Vzhledem ke stavu poznání k dnešnímu dni nedokáže autor posudku s jistotou stanovit, zda a v jaké míře byly při vypracování této závěrečné práce využity nástroje umělé inteligence.

**Závěr:** Závěrečná práce splňuje podmínky kladené na závěrečné práce v příslušném oboru.

Podněty k přemýšlení, **otázky do rozpravy:**

1. V současné době se objevuje napětí mezi některými našimi Romy a našimi Ukrajinci, přičemž se poukazuje na to, jak moc jsou mnozí členové obou komunit jednak ve vleku dezinformací (to se týká zejména některých Romů), jednak anticiganismu (to se týká zejména některých Ukrajinců). V této souvislosti média již přinášejí zprávy, že se u nás nesmírně podcenil dopad dezinformací na mnoho romských spoluobčanů, což může ještě zkomplikovat stav věcí v budoucnu, neboť k dnešnímu dni (tj. koncem července) nelze spolehlivě říct, zda bude napětí eskalovat. Je to přitom jen pár týdnů, co se poradce pro národní bezpečnost v době, kdy ještě toto napětí nevybublalo, vyjádřil zhruba v tom smyslu, že nedokáže definovat dezinformace, a že tudíž není jasné, jak by se proti jejich šíření mělo u nás bojovat. Jak vzhledem k tématu, jemuž jste se věnovala ve své práci, vnímáte takové prohlášení?

2. Kdybyste se ocitla v roli učitelky, na kterou se obrátí studenti se žádostí, abyste okomentovala současné napětí mezi Romy a Ukrajinci v našem veřejném prostoru, jak byste na to reagovala?

V Praze dne 28. 7. 2023

.....

Tomáš Samek